

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

29 грудня 2023 року

Київ

№ 206

Про затвердження Положення про особливості діяльності об'єднаних кредитних спілок

Відповідно до статей 7, 15, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статті 23 Закону України “Про фінансові послуги та фінансові компанії”, статей 37, 38, 61, 63, 64, пункту 16 розділу XI Закону України “Про кредитні спілки”, з метою врегулювання особливостей діяльності об'єднаних кредитних спілок та здійснення контролю за додержанням законодавства кредитними спілками, які є членами об'єднаної кредитної спілки, Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Положення про особливості діяльності об'єднаних кредитних спілок (далі – Положення), що додається.

2. Об'єднаним кредитним спілкам розробити та привести свої внутрішні документи, діяльність у відповідність до вимог Положення до 01 липня 2024 року.

3. Департаменту методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ (Сергій Савчук) після офіційного опублікування довести до відома об'єднаних кредитних спілок інформацію про прийняття цієї постанови.

4. Постанова набирає чинності з 01 січня 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Інд. 33

Положення про особливості
діяльності об'єднаних кредитних спілок

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблене відповідно до Законів України “Про Національний банк України”, “Про фінансові послуги та фінансові компанії”, Закону України “Про кредитні спілки” (далі – Закон про кредитні спілки), з метою забезпечення фінансової стійкості членів об'єднаних кредитних спілок, процесу підтримки платоспроможності та ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки, здійснення контролю за додержанням законодавства кредитними спілками, які є членами об'єднаної кредитної спілки (далі – члени об'єднаної кредитної спілки).

2. Терміни в цьому Положенні вживаються в таких значеннях:

1) вільні кошти фонду підтримки ліквідності – кошти фонду підтримки ліквідності, щодо яких об'єднана кредитна спілка може прийняти рішення про направлення своїм членам на підтримку ліквідності в межах роботи системи підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки;

2) вільні кошти фонду стабілізації – кошти фонду стабілізації об'єднаної кредитної спілки, за винятком коштів, наданих членам об'єднаної кредитної спілки на умовах субординованого боргу, щодо яких об'єднана кредитна спілка може прийняти рішення про направлення їх для відновлення платоспроможності своїх членів;

3) комітет фонду стабілізації – спеціально створений комітет при наглядовій раді об'єднаної кредитної спілки, який здійснює управління фондом стабілізації об'єднаної кредитної спілки та приймає рішення щодо використання його коштів;

4) об'єднана кредитна спілка – кредитна спілка, заснована іншими кредитними спілками на кооперативних засадах із метою сприяння фінансовій стійкості таких кредитних спілок, здійснення діяльності відповідно до Закону про кредитні спілки, що отримала ліцензію на здійснення діяльності кредитної спілки в порядку, визначеному Законом про кредитні спілки;

5) фонд підтримки ліквідності – створений об'єднаною кредитною спілкою фонд, кошти якого розміщені в ліквідних активах об'єднаної кредитної спілки та/або кредитах членам об'єднаної кредитної спілки, наданих виключно для підтримки їх ліквідності в межах системи підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки;

б) фонд стабілізації – створений об'єднаною кредитною спілкою фонд, кошти якого акумульовані об'єднаною кредитною спілкою на банківських рахунках об'єднаної кредитної спілки, для відновлення платоспроможності членів об'єднаної кредитної спілки, та відокремлені від інших активів об'єднаної кредитної спілки.

Інші терміни, що використовуються в цьому Положенні, уживаються в значеннях, визначених у Законі про кредитні спілки та інших законодавчих актах України і нормативно-правових актах Національного банку України (далі – Національний банк).

3. Вимоги цього Положення поширюються на об'єднані кредитні спілки.

4. Об'єднана кредитна спілка діє відповідно до Закону про кредитні спілки та має право:

1) надавати фінансові послуги із залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню, та надання коштів та банківських металів у кредит лише кредитним спілкам, які є її членами;

2) надавати окремі види фінансових платіжних послуг членам кредитних спілок, які є членами об'єднаної кредитної спілки;

3) забезпечувати роботу системи з підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки з урахуванням вимог, встановлених цим Положенням;

4) створювати фонд стабілізації та підтримувати фінансову стійкість членів об'єднаної кредитної спілки з урахуванням вимог, встановлених цим Положенням;

5) представляти інтереси кредитних спілок із питань їх реєстрації та ліцензування за умови прийняття відповідного рішення установчими (загальними) зборами кредитної спілки;

б) надавати кредитним спілкам та членам об'єднаної кредитної спілки послуги зі здійснення за договором аутсорсингу ключових функцій, окремих

завдань і процесів у межах здійснення таких функцій відповідно до статті 29 Закону про кредитні спілки.

5. Кількість засновників об'єднаної кредитної спілки повинна бути не менше 20 кредитних спілок.

6. Об'єднана кредитна спілка отримує ліцензію на діяльність кредитної спілки в порядку, визначеному Законом про кредитні спілки та нормативно-правовим актом Національного банку, що регулює питання авторизації надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності.

7. Об'єднана кредитна спілка створюється на підставі рішення установчих зборів її засновників.

8. Засновники об'єднаної кредитної спілки набувають статусу членів об'єднаної кредитної спілки після її державної реєстрації і повної сплати вступного та обов'язкового пайових внесків у порядку, встановленому Законом про кредитні спілки та статутом об'єднаної кредитної спілки.

Повноваження засновника об'єднаної кредитної спілки закінчуються після державної реєстрації об'єднаної кредитної спілки в порядку, визначеному Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань".

9. Об'єднана кредитна спілка має право надавати фінансові послуги, які були включені до ліцензії на діяльність кредитної спілки, відповідно до нормативно-правового акта Національного банку, що регулює питання авторизації надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності, лише кредитним спілкам, які є її членами, а у випадках, визначених законодавством України, – членам кредитних спілок, які є членами об'єднаної кредитної спілки.

10. Членом об'єднаної кредитної спілки має право стати кредитна спілка, що відповідає вимогам, установленим статутом об'єднаної кредитної спілки, та має ліцензію на діяльність кредитної спілки. Членство кредитних спілок в об'єднаних кредитних спілках є обов'язковим у випадках, визначених законодавством України.

11. Об'єднані кредитні спілки здійснюють діяльність на підставі статуту об'єднаної кредитної спілки відповідно до Закону про кредитні спілки та повинні дотримуватися вимог нормативно-правових актів Національного банку щодо питань регулювання діяльності кредитних спілок та цього Положення.

II. Система підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки

12. Об'єднана кредитна спілка має право забезпечувати роботу системи підтримки ліквідності кредитних спілок, які є членами об'єднаної кредитної спілки.

13. Об'єднана кредитна спілка має право створити фонд підтримки ліквідності для забезпечення роботи системи підтримки ліквідності.

Об'єднана кредитна спілка, яка створює систему підтримки ліквідності та фонд підтримки ліквідності, повинна дотримуватися вимог, визначених у пунктах 13–20 розділу II цього Положення.

Кошти фонду підтримки ліквідності акумулюються об'єднаною кредитною спілкою на банківських рахунках об'єднаної кредитної спілки, які відокремлені від інших активів об'єднаної кредитної спілки.

14. Об'єднана кредитна спілка в разі створення системи підтримки ліквідності кредитних спілок зобов'язана розробити внутрішній документ щодо створення та функціонування системи підтримки ліквідності кредитних спілок та фонду підтримки ліквідності (далі – Положення щодо підтримки ліквідності) до створення фонду підтримки ліквідності.

15. Положення щодо підтримки ліквідності повинно визначати:

1) порядок створення та функціонування системи підтримки ліквідності та фонду підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки;

2) умови та вимоги, за дотриманням яких член об'єднаної кредитної спілки має право отримати кредит з фонду підтримки ліквідності.

16. Внутрішні документи, що регулюють порядок створення та функціонування фонду підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки, рішення щодо створення фонду підтримки ліквідності, джерел наповнення такого фонду, загальних умов його використання приймаються загальними зборами членів об'єднаної кредитної спілки.

17. Управління фондом підтримки ліквідності здійснюється виконавчим органом об'єднаної кредитної спілки відповідно до визначених повноважень, який регулярно, але не рідше одного разу на рік, подає на розгляд та затвердження загальних зборів членів об'єднаної кредитної спілки звіт про використання коштів фонду підтримки ліквідності.

18. Вільні кошти фонду підтримки ліквідності можуть розміщуватися в таких ліквідних активах:

1) на поточних рахунках у банках (за винятком сум, що стосуються коштів, використання яких обмежено, та/або за винятком коштів на рахунках у банках, що віднесені до категорії неплатоспроможних);

2) на вкладних (депозитних) рахунках у банках, які можуть бути вільно реалізовані протягом трьох місяців;

3) у цінних паперах, емітованих центральними органами виконавчої влади України або гарантованих Кабінетом Міністрів України, та облігаціях міжнародних фінансових організацій, що розміщуються на території України, які не мають обтяження.

Частка активів, розміщених відповідно до підпунктів 1 та 2 пункту 18 розділу II цього Положення в одному банку, не повинна перевищувати 35% від загальної суми вільних коштів фонду підтримки ліквідності, розміщеної в банках.

Концентрація вільних коштів фонду підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки в одному з активів, зазначених у підпункті 3 пункту 18 розділу II цього Положення, не повинна перевищувати 50% від всієї суми фонду підтримки ліквідності.

Вимоги щодо розміщення активів, зазначених у пункті 18 розділу II цього Положення, застосовуються, якщо загальна сума фонду підтримки ліквідності становить не менше двох мільйонів гривень.

19. Об'єднана кредитна спілка під час визначення умов надання членам об'єднаної кредитної спілки кредитів із фонду підтримки ліквідності повинна дотримуватися таких вимог:

1) строк дії договору кредиту, наданого за рахунок коштів фонду підтримки ліквідності, не повинна перевищувати шість місяців;

2) пролонгація договору кредиту, наданого за рахунок коштів фонду підтримки ліквідності, може здійснюватися в межах строку, визначеного в підпункті 1 пункту 19 розділу II цього Положення;

3) розмір кредиту на підтримку ліквідності не може перевищувати трикратного розміру внеску, внесеного кредитною спілкою-позичальником до фонду підтримки ліквідності.

20. Об'єднана кредитна спілка під час визначення вимог до своїх членів, які можуть отримати кредит з фонду підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки, повинна дотримуватися хоча б однієї з таких вимог:

1) кошти з фонду підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки можуть надаватися членам об'єднаної кредитної спілки, які мають значення нормативу ліквідності нижче 120% від мінімального рівня, встановленого Національним банком;

2) кошти з фонду підтримки ліквідності членів об'єднаної кредитної спілки можуть надаватися членам об'єднаної кредитної спілки, які мають зниження або порушення показника ліквідності, встановленого об'єднаною кредитною спілкою для членів об'єднаної кредитної спілки.

Кошти з фонду системи підтримки ліквідності мають надаватися за умови надання членом об'єднаної кредитної спілки розрахунку їх поворотності у строки, визначені в заявці на кредит.

III. Фонд стабілізації об'єднаної кредитної спілки

21. Об'єднана кредитна спілка може створити фонд стабілізації для підтримки платоспроможності членів об'єднаної кредитної спілки.

22. Особливості діяльності та управління фондом стабілізації та використання його активів встановлюються Законом про кредитні спілки, цим Положенням та внутрішніми документами об'єднаної кредитної спілки.

23. Об'єднана кредитна спілка, яка створює фонд стабілізації, повинна дотримуватися вимог, визначених у пунктах 24–32 розділу III цього Положення.

24. Фонд стабілізації створюється за рішенням загальних зборів об'єднаної кредитної спілки.

25. Загальні збори членів об'єднаної кредитної спілки, яка створює фонд стабілізації:

1) обирають із числа членів наглядової ради об'єднаної кредитної спілки комітет фонду стабілізації для управління фондом стабілізації;

2) визначають можливі джерела формування фонду стабілізації;

3) визначають загальні умови його використання.

26. Комітет фонду стабілізації:

1) здійснює розгляд заявок членів об'єднаної кредитної спілки щодо отримання коштів з фонду стабілізації;

2) має право звертатися до ризик- або комплаєнс-менеджерів для отримання висновків та виконавчого органу об'єднаної кредитної спілки для отримання попереднього рішення щодо розгляду заявки члена об'єднаної кредитної спілки;

3) приймає рішення про надання або відмову в наданні коштів з фонду стабілізації за результатом опрацювання працівниками об'єднаної кредитної спілки заявок членів об'єднаної кредитної спілки та висновків ризик- або комплаєнс-менеджерів, попереднього рішення виконавчого органу об'єднаної кредитної спілки (за наявності);

4) визначає умови, за яких надаватимуться кошти членам об'єднаної кредитної спілки з фонду стабілізації;

5) визначає напрями інвестування вільних коштів фонду стабілізації, дотримуючись обмежень, встановлених у пункті 28 розділу III цього Положення;

б) на регулярній основі, але не рідше одного разу на рік подає на розгляд та затвердження загальних зборів членів об'єднаної кредитної спілки звіт про використання коштів фонду стабілізації.

27. Комітет фонду стабілізації приймає рішення, визначені в підпунктах 3–5 пункту 26 розділу III цього Положення, якщо за нього проголосували не менше 2/3 членів комітету від його персонального складу.

Член комітету фонду стабілізації не має права брати участі в прийнятті рішення комітетом у разі виникнення в нього реального чи потенційного конфлікту інтересів.

28. Вільні кошти фонду стабілізації можуть розміщуватися:

1) на депозитних та інших рахунках у банках за умови, що максимальна сума розміщених у такий спосіб коштів не перевищує 80% від загальної суми коштів фонду стабілізації. Водночас частка в одному банку не може перевищувати 35% від загальної суми коштів фонду стабілізації, розміщених у банках;

2) у цінні папери, емітовані центральними органами виконавчої влади України або гарантовані Кабінетом Міністрів України, та облігаціях міжнародних фінансових організацій, що розміщуються на території України, які не мають обтяження, максимальний розмір яких не перевищує 40% від загальної суми коштів фонду стабілізації.

Вимоги щодо розміщення активів, зазначених у пункті 28 розділу III цього Положення, застосовуються, якщо загальна сума фонду стабілізації становить не менше двох млн. гривень.

29. Кошти за рахунок фонду стабілізації можуть надаватися члену об'єднаної кредитної спілки на умовах субординованого боргу та/або у формі безповоротних внесків до капіталу кредитної спілки.

30. Об'єднана кредитна спілка повинна визначити порядок надання коштів за рахунок фонду стабілізації у внутрішніх положеннях.

31. Кошти за рахунок фонду стабілізації можуть надаватися члену об'єднаної кредитної спілки за наявності хоча б однієї з таких підстав:

1) зменшення нормативу достатності регулятивного капіталу (Н1) або капіталу першого рівня (Н2) до мінімального або нижче мінімального рівня, встановленого нормативно-правовим актом Національного банку, що регулює питання регулювання діяльності кредитних спілок для такого нормативу;

2) зменшення у члена об'єднаної кредитної спілки, який звернувся щодо отримання коштів з фонду стабілізації, показника розміру достатності капіталу нижче мінімального рівня, встановленого об'єднаною кредитною спілкою для своїх членів;

3) необхідності проведення заходів зі збільшення капіталу члена об'єднаної кредитної спілки, визначених планом відновлення діяльності кредитної спілки, затвердженим рішенням Національного банку.

32. Об'єднаній кредитній спілці надавати кошти членам об'єднаної кредитної спілки з фонду стабілізації за умов, інших ніж визначені в пункті 31 розділу III цього Положення, забороняється.

33. Кошти фонду стабілізації обліковуються окремо від інших активів об'єднаної кредитної спілки (на окремому банківському рахунку та окремих облікових рахунках об'єднаної кредитної спілки) та не можуть використовуватися для виконання інших зобов'язань об'єднаної кредитної спілки.

34. Дохід від використання коштів фонду стабілізації збільшує фонд стабілізації.

IV. Контроль за діяльністю членів об'єднаної кредитної спілки та звітування до Національного банку

35. Об'єднана кредитна спілка за рішенням її колегіальних органів може встановлювати додаткові вимоги до членів об'єднаної кредитної спілки, включаючи, але не обмежуючись вимогами щодо організаційної структури, корпоративного управління, достатності капіталу, подання фінансової звітності.

36. Об'єднана кредитна спілка проводить оцінку діяльності членів об'єднаної кредитної спілки та дотримання ними додаткових вимог, встановлених об'єднаною кредитною спілкою (у разі їх встановлення).

37. Об'єднана кредитна спілка в разі виявлення під час здійснення оцінки діяльності членів об'єднаної кредитної спілки суттєвих порушень, визначених у пункті 38 розділу IV цього Положення, протягом п'яти робочих днів повинна повідомити Національний банк про виявлені порушення.

38. Суттєвими порушеннями в діяльності члена об'єднаної кредитної спілки є:

1) порушення пруденційних нормативів, визначених у нормативно-правовому акті Національного банку, що регулює питання регулювання діяльності кредитних спілок;

2) порушення вимог, що встановлені для обмеження ризиків кредитних спілок за операціями з фінансовими інструментами, визначених у Положенні про регулювання діяльності кредитних спілок;

3) інші порушення, які об'єднана кредитна спілка вважає суттєвими.

39. Повідомлення про виявлені суттєві порушення членів об'єднаної кредитної спілки складається в довільній формі та повинно містити інформацію про:

1) суттєве порушення, виявлене об'єднаною кредитною спілкою, та причини, які призвели до вчинення такого порушення;

2) рекомендації, надані об'єднаною кредитною спілкою відповідному члену об'єднаної кредитної спілки (за наявності);

3) вжиті членом об'єднаної кредитної спілки заходи щодо усунення порушення до моменту направлення Національному банку відповідного повідомлення про виявлення суттєвого порушення.

40. Об'єднана кредитна спілка направляє Національному банку звіт про дотримання членами об'єднаної кредитної спілки додаткових вимог, встановлених об'єднаною кредитною спілкою (далі – звіт щодо вимог об'єднаної кредитної спілки), за формою, наведеною в додатку до цього Положення, та в строки, визначені в пункті 42 розділу IV цього Положення.

41. Звіт щодо вимог об'єднаної кредитної спілки повинен містити:

- 1) перелік додаткових вимог, встановлених для членів об'єднаної кредитної спілки;
- 2) найменування членів об'єднаної кредитної спілки;
- 3) інформацію про дотримання членами об'єднаної кредитної спілки вимог, зазначених відповідно до підпункту 1 пункту 41 розділу IV цього Положення;
- 4) інформацію про рекомендації, надані членам об'єднаної кредитної спілки, які порушували встановлені об'єднаними кредитними спілками вимоги.

42. Звіт об'єднаної кредитної спілки направляється Національному банку:

- 1) за перше півріччя – до 25 липня звітного року;
- 2) за друге півріччя – до 25 січня року, наступного за звітним.

Додаток
до Положення про особливості
діяльності об'єднаної кредитної спілки
(пункт 40 розділу IV)

Звіт про дотримання членами
об'єднаної кредитної спілки додаткових вимог

Станом на _____

Таблиця

№ з/п	Найменування кредитної спілки	Вимога № 1		Вимога № 2		Рекомендації, надані членам об'єднаної кредитної спілки (у разі порушення вимоги)
		прийнятне значення	фактичне значення	прийнятне значення	фактичне значення	
1	2	3	4	5	6	7

Пояснення щодо заповнення додатка

1. Об'єднана кредитна спілка заповнює в таблиці додатка інформацію про кожного члена об'єднаної кредитної спілки щодо прийнятного та фактичного значення для кожної вимоги, яка встановлена для членів об'єднаної кредитної спілки.

2. Об'єднана кредитна спілка доповнює таблицю новими колонками (після колонки 6) залежно від кількості вимог, встановлених для членів об'єднаної кредитної спілки.

3. У колонці 7 таблиці зазначаються рекомендації, які надавалися членам об'єднаної кредитної спілки (у разі порушення зазначених вимог).

4. Таблиця за потреби доповнюється новими рядками залежно від кількості членів об'єднаної кредитної спілки.